

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei
Pe 6 luni . . . 60 Lei
Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 250 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Serbările „Astrei”.

(=) Cele trei zile de 31 Maiu, 1 și 2 Iunie, în cari Asociațiunea noastră culturală dela Sibiu a făcut vizita sa de rigoare societăților culturale din capitala țării, au fost pentru toți zile de mare înălțare națională și — abstracție făcând de câteva țesături și atitudini nesocotite — ascuțit confesional, cari au putut jigni pe cei ce nu aparțin bisericii ortodoxe — putem spune și de obștească bucurie.

Cu vizita de acum a delegaților „Astrei” nu se poate asemăna sub nici un raport — și mai ales nu sub acela al primirii călduroase ce i-s-a făcut pretutindeni — decât vizita dela sfârșitul lui 1918, când trimișii adunării naționale dela Alba-Iulia au adus capitalei solia unirii definitive a Ardealului cu patria mamă. Ba, considerând că acum a fost la București o mână de oameni, ci reprezentanți ai tuturor părților ardelen și ungurene, și că aceștia nu au trecut azi Carpații în numele unei adunări, de sigur epocale dar în definitiv totuși efemere, ci în numele supremului element de viață națională: a culturii românești de dincoace de munți, care a știut să-și creeze în „Astra” sibiană o vatră atât de luminoasă, vom putea spune, fără a fi contraziși, că serbările dela București ale „Astrei” au întrecut, atât prin proporțiile pe cari le-a luat, cât și prin importanța pe care au avut-o, toate manifestările de înfrățire de până acum ale Ardealului cu vechiul regat.

Cuvântul de „bun sosit” spus de M. Sa Regele în ședința solemnă a Academiei române, ca și acela dela Ateneu al Alteței Sale Principele moștenitor Carol, în deplin acord cu toate cuvântările rostite la diferitele recepțiuni din cele trei zile, au răsărit din același gând al înfrățirii și consolidării naționale și culturale, care trebuie să primeze de-acum pentru totdeauna orice considerații de altă natură. În viața politică, ori economică, ca și în cea religioasă pot fi deosebiri de vederi și de pe urma acestora pot să răsară în chip firesc frecări și neînțelegeri, dar pe terenul culturii naționale toate sufletele românești trebuie să bată la fel, promovând din răspuneri politica ce nicicând nu-i lăsat să ne poată găsi desbinați, aceea „de propășire a neamului românesc”, cum atât de potrivit o numit-o, în cuvântarea sa, Principele moștenitor.

Dar mai mult decât în orice cuvânt rostit la recepții, s'a manifestat puterea elementară a acestui adevăr în minunatele manifestări artistice dela Teatrul Național, cu prilejul cărora sufletul întregii existențe bătea în cel mai deplin unison sub impresia covârșitoare a frumusețelor culturii noastre naționale, manifestate în porturi, cântece și jocuri din toate ținuturile. Minunate au fost sub raportul acesta ambele concerte date sub conducerea atât de sigură a profesorului N. Oancea dela Sibiu, în sara primă și a treia a serbărilor, dar poemul mu-

zical-etnografic aranjat pentru sara a doua de d. Tiberiu Brediceanu a fost o manifestație cu adevărat neîntrecută. Ca într'o mândră feerie se înșirau în acest poem — jucat în toate formele dansurilor noastre și cântat în ariile măestre ale dnelor Rița Măreus, Lucia Cosma și mai ales Lya Pop, — cele mai caracteristice tipuri ale costumelor naționale de bărbați și femei, aranjate cu cel mai desăvârșit gust artistic.

„N'am văzut niciodată — scrie d. N. Iorga în „Neamul Românesc”, a doua zi după această reprezentație — un spectacol românesc mai frumos decât acela de ieri dela Teatrul Național. În simfonia artistică a dlui Brediceanu se amesteca tot ce are mai frumos muzica populară cu portul tuturor ținuturilor de peste munți, cu vibrația glasurilor cântând vechile cântece, cu mișcarea de o superioară eleganță a danțurilor îndătinat.

„Puține popoare pe lume pot da o asemenea serbătoare. Cel mai aspru judecător n'ar fi găsit o disonanță; cel mai dificil arbitru al eleganțelor s'ar fi închinat înaintea minunii de gust, de cuviință, de grație, pe care fără nici o sfortare, fără un semn de încordare măcar, l-au îndeplinit acești săteni.

„Oriunde în străinătate ei ar fi stârnit cel mai meritat entuziasm; la noi au făcut mai mult decât atâta: Ni-au dat cea mai duiosă din mângăieri”.

Căci, intradevăr a fost nespuse de mângăitor, ca Românii din toate părțile țării, deosebiți sub atâtea aspecte, să se simtă atât de bine alături, să cânte același cântec, să se bucure de aceleași bucurii, cum s'a întâmplat sub cupola înfrățitoare a Teatrului Național, care simbolizează cu atâta putere unitatea culturii noastre naționale.

Și dacă e, să mai relevăm un moment din cuprinsul acestor serbări — căci la amănunte nu ne putem gândi în aceste coloane — este prinsoșul de închinare, pe care reprezentanții „Astrei” au ținut să-l depună pe mormântul „Eroului necunoscut”. Sărutând piatra rece care acopere osămintele lui, președintele „Astrei” a închinat acestui erou, simbol al puterii de viață a neamului nostru, toată râvna și puterea de muncă a sufletelor noastre ardelen, drept recunoștință pentru izbândirea unității noastre naționale, dar în aceeași vreme și drept juruință, că opera începută vom căuta să o ducem la bun sfârșit.

„Ceeace odinioară ne-a despărțit, a spus M. Sa Regele la Academie, s'a sfârșit, dar ceeace ne-a legat a rămas. Și aceasta legătură — o spunem și noi cu dânsul — va crește și se va întări pretutindeni, unde numai vor fi inimii cu adevărat românești”.

Ortodocșii între sine. Se știe, că sinodul eparhial dela Cluj a adus între altele și hotărîrea, susținută mai cu seamă de bărbatul d-nei Sanda Mateiu, ca viitorii profesori de teologie ortodoxă să fie crescuți în atmosferă anglicană, exoperându-se în scopul acesta

(deocamdată pentru doi studenți) burse de stat pentru universitatea din Glasgow.

Comentând această hotărîre sinodală, d. Onisifor Ghibu, scrie într'un număr mai nou al revistei clujene „Societatea de mâine” următoarele:

„Această hotărîre poate fi socotită ca un „fel de vot de blam dat nu numai celor două „facultăți teologice românești, dela București și Cernați, ci și ortodoxiei întregi, a cărei „incapacitate o recunoaște implicit. A trimite „teologi cari să-și desăvârșesc știința la „cultăți anglicane, aceasta înseamnă că sau „n'ai încredere în știința teologică din țările „ortodoxe, sau că vrei să te lași influențat de „teologia anglicană. A crede că teologii noștri „se vor întoarce dela Glasgow ca buni ortodocși, aceasta ar fi o naivitate. Ei vor veni de „acolo mai mult sau mai puțin anglicanizați, — „ceea ce este un lucru foarte firesc. Anglicanizarea teologiei noastre va aduce o nouă „perturbație în viața noastră religioasă, care „este atât de tulburată și astăzi, grație faptului „că ea a fost supusă în cursul timpului la tot „felul de influențe străine, în partea cea mai „mare nefavorabilă...”

„Cei cari cred acum că, evitând facultățile „de teologie ortodoxă, influențate de catolicism „sau de protestantism, vor putea reinvia ortodoxia prin atașarea la anglicani, comit o mare „greșală. Drumul spre Glasgow nu va însemna „nimic mai mult decât o nouă aventură ca „atâtea altele din trecutul nostru”.

„Reînvierea ortodoxiei nu se poate face „nici „prin noi înșine”, nici prin împrumuturi „improvizate”.

Așa se pronunță un ortodox asupra acestei „noi” (?) orientări a ortodoxismului clujan, îndrumat, se pare, de d-na Sanda Mateiu, care și-o făcut educația la Glasgow. Și este interesant, că organul oficial al eparhiei „Renașterea” care răspunde în Nr. 22 (1 Iunie) multora din observările d-lui Ghibu, spune, că „asupra criticii ce o face dsa trimiterii clericilor noștri în străinătate nu mai insistăm”.

Semn, că nu are ce să răspundă.

Încă odată vechea poveste. E vorba de povestea cunoscută a lupului cu mielul, care se potrivește atât de minunat la situația actuală a celor două „biserici naționale” din România întregită. Este povestea, cu ale cărui adevăruri s'a mai pilduit în aceste coloane, dar cari nicicând nu s'au potrivit poate mai mult, decât chiar în cazul de față.

Cititorii noștri cunosc foarte bine șicanele și mizeriile de tot felul, cărora este expusă biserica noastră din partea ortodoxismului „dominant” pentru singurul cuvânt, că nu înțelege să rupă pecețile dela 1700, față de cari Preasfințitii dela Sibiu și Cluj, mai ales, par a avea o adevărată oroare. Și pentru cine ar fi crezut, că acest proselitism rușinos și nespuse de păgubitor își face mendrele numai în părțile sudice ale Ardealului, unde credincioșii noștri trăesc amestecați cu ortodocși, a

putut să se convingă din manifestul dela Satu-mare, publicat în numărul ultim, că în Nordul Ardealului, unde suntem în masse absolut compacte, uneltirile ortodoxe se urmează pe o scară tot atât de întinsă și cu aceleași mijloace puțin onorabile ca și la noi.

Acesta este adevărul. Dar pentru că el să se evedențieze și mai mult, în lumina poveștii lupului cu mielul, ne simțim datori a încresta, oă aproape simultan cu publicarea manifestului dela Satu-mare a apărut în oficiosul sibian un primarticol intitulat: „In nordul Ardealului se petrec lucruri ca pe vremea generalului Bucov”, în care preotul „misionar” al eparhiei clujene („marele pește”, care și-a recăpătat graiul), se plânge pe aproape o întreagă pagină, că afară de „propaganda ticăloasă de ponegrire a bisericii ortodoxe prin graiu și presă” atribuită preoțimei noastre de acolo, s'ar fi deslănțuit împotriva aceleiași ortodoxii o adevărată „teroare” din partea oficialității de stat. „Slujbași inferiori administrativi (probabil portarii dela diferitele oficii!), jandarmeria (!!), agronomii regionali (!!!) au pornit — spune, cu lacrimi în ochi, misionarul amărit până în adâncul sufletului său veteroortodox — o cruciadă (sic!) împotriva acelor, cari au avut curajul să se întorcă la biserica ortodoxă”.

„In unele părți, mai spune autorul, iau parte la convertirea „schismaticilor” și băncile populare cari, refuză categoric creditele pentru ortodocși și — ce este și mai strașnic! — în procesul comunei Veresmort la Tisa în Maramurăș (o fi Valea Porcului!), care a revenit în întregime la ortodoxie, „judecătoria în loc să se declare incompetentă (frumoasă lecție ortodoxă!), de 2 ori a amendat pe bieții oameni cu câte 3000 Lei”, pentru că, vezi Doamne, au pus mâna pe sesiunea parohială, la care nu vreau să renunțe. —

Săriți deci oameni buni și voi creștini pravoslavniciei din țara întreagă, săriți și apărați ortodoxismul de această nemaipomenită teroare, care învie vremile de tristă pomenire ale generalului Bucov! Săriți până mai e vreme, căci „mielul” ne mănăcă de vii!...

Așa zbiară „lupul” ortodox, care el însuși turbură apele bisericii noastre, în felul cum am văzut-o!

Clerul militar.

Pentru orientarea preoțimei noastre dăm aici, după „Monitorul Oficial” (Nr. 115 dato 29 Maiu c.) câteva părți de interes obșteșc din „Regulamentul pentru punerea în aplicare a legii privitoare la organizarea clerului militar”.

Art. 2. — Preoții militari de orice rit se recrutează prin concurs. Concursul are loc la o reședință mitropolitană hotărâtă de către ministerul de războiu prin decizie ministerială.

Comisiunea de examinare va fi constituită astfel: *Președinte:* inspectorul clerului militar. *Membrii:* un colonel delegat al ministerului de războiu, un preot militar de corp de armată, un profesor dela un liceu militar, un medic militar și un secretar al comisiunii. (Pentru preoții de confesiuni minoritare art. 10 prevede în comisiune și câte un reprezentant al confesiunii candidatului.

Art. 3. — Data concursului și locurile vacante se publică în „Monitorul Oficial” cu trei luni înainte de ziua fixată pentru concurs. Concursul se va ține ori de câte ori va fi nevoie să se completeze cadrele preoților militari activi.

Cererile de înscriere la concurs se trimit inspectoratului clerului militar cel puțin cu 10 zile înainte de data când are loc concursul. Cererile vor fi însoțite de următoarele acte:

a) Extractul de naștere, prin care să se constate că vârsta candidatului nu este mai mare ca 32 ani (art. 7 din lege);

b) Actul de studii, prin care candidatul să facă dovadă că posedă licență sau doctoratul în teologie pentru cei de rit ortodox, sau studii teologice echivalente recunoscute de ministerul cultelor pentru cei de rituri minoritare;

c) Certificatul eliberat de chiriarhul sau șeful religios respectiv, prin care să se constate că are o practică pastorală de cel puțin trei ani și că are o bună purtare;

d) Avizul favorabil al P. S. chiriarhi respectiv;

e) Declarația autentificată de tribunal prin care candidatul se obligă a servi în armată ca preot militar activ timp de 9 ani neîntrerupți;

f) Un certificat doveditor că este cetățean român.

Art. 5. — Concursul va consta din două probe. Una scrisă — care este eliminatorie — și altă orală.

Proba scrisă, lucrată în timp de patru ore sub supravegherea unui membru al comisiunii va consta din tratarea unui subiect ales de candidat dintr'o serie de cinci chestiuni de ordin religios și general-cultural, hotărâte de către comisiune.

Este oprit candidaților a avea la această probă lucrări sau cărți pentru consultare.

Art. 8. — Concursul oral va consta din două probe:

a) O probă asupra cunoștințelor din istorie și geografia României, din literatura limbii române, din igienă, precum și noțiuni despre organizarea armatei române;

b) O expunere orală cu subiect religios ales prin tragere la sorți de către candidat dintr'un tabel de mai multe chestiuni hotărâte în prealabil de către comisiune.

Această probă va fi pregătită timp de două ore sub supravegherea unui membru al comisiunii respectându-se prescripțiunile, prevăzute la art. 5, aliniatul 3.

Desvoltarea expunerii durează 20 — 25 minute.

Art. 13. — În principiu, la fiecare corp de trupă, școală militară, spital sau stabiliment militar cu un efectiv de forța unui regiment, se va numi în condițiunile art. 2 din lege câte un preot militar activ, asimilat gradului de căpitan.

La nevoie va putea îndeplini serviciul la mai multe unități din aceeași garnizoană un singur preot militar activ, iar în lipsă ministerul de războiu poate menține ca diurniști pe confesorii actuali sau poate angaja provizoriu — pe garnizoane — confesori diurniști de ritul corespunzător, cu preferință dintre preoții foști mobilizați, plătiți cu o diurnă egală cu solda bugetară a gradului respectiv, fără accesorii, sau cu diurne hotărâte de către minister în raport cu efectivele trupelor din garnizoană.

Art. 16. — Numirile confesorilor minorităților religioase se vor face conform art. 3 din lege, cerându-se în prealabil avizul ministerului cultelor și al chiriarhului respectiv.

Art. 27. — Toți preoții cetățeni români de orice rit și în deplină stare de sănătate formează până la vârsta de 60 ani cadrele de rezervă ale clerului militar și servesc la completare efectivului necesar la mobilizare.

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Emanuil Kant.

1724—1804.

IV. Doctrina lui Kant și biserica.

Adevărata opoziție alui Kant față de biserică stă în sistemul său filosofic ca atare: în a sa teorie a cunoștinței, în etica sa, în filosofia sa religioasă. Și sub acest raport Kant se opune gândirii catolice ca poate nici unul dintre filosofi moderni.

Religiunea catolică este în cel mai deplin înțeles al cuvântului o religiune a obiectivității: Dumnezeu și Hristos, Papa, episcopii și preoții, ca reprezentanți ai lui Dumnezeu și Hristos, se prezintă catolicului ca persoane obiective, cu proprietăți, puteri și relațiuni obiective bine definite. Chiar și adevărurile de credință și poruncile morale sunt pentru catolici norme obiective, cari au pentru el din afară autoritate și putere de lege. Și apoi nu este oare acelaș lucru și cu sacramentele bisericii, cu jertfa liturgică și cu întregul său cult?

Ba mijloacele, prin cari se iartă păcatul și se conferește grația, mijloacele de adorațiune și de rugăciune au un caracter eminent obiectiv. Și mai presus de toate, întreaga mentalitatea catolică e bazată pe obiectivitate, pe care dacă o vom confronta cu subiectivis-

mul extrem al lui Kant, așa cum fu expus mai sus, se va înțelege ce abis desparte pe catolic de kantianism.

Intre altele, religiunea catolică este cu desăvârșire o religiune a supranaturalului: Este supranatural întemeietorul său Isus Hristos, sunt supranaturale, în originea și acțiunea lor, sacramentele sale și celelalte mijloace ale grației, supranaturale sunt, în ce privește descoperirea și — întrucât e vorba de misterele propriu zise — chiar și în ce privește cuprinsul, adevărurile sale dogmatice și morale, este, în sfârșit, supranatural scopul spre care biserica conduce pe credincioșii săi: aici pe pământ filiațiunea divină, care stă în posesiunea grației sfințitoare, iar în ceriu posesiunea lui Dumnezeu în fericirea eternă.

În schimb, Kant respinge în filosofia sa religioasă orice supranatural, combate minunile și misterele creștinătății, coboară revelațiunile divine la gradul unor simple manifestări umane și a unor produse perfect naturale; pentru el dogmele creștine sunt numai simboale, persoana lui Isus Hristos e lipsită nu numai de caracterul său divin și supranatural, dar chiar și de însăși existența istorică, după ce el propune pe față concepția mitologică a persoanei lui Hristos.

Dar și mai mult: După Kant biserica este numai o idee, ideea unirii tuturor celor buni cu Dumnezeu, care în manifestările sale se vede

ca o comunitate. De altă parte apoi acest Dumnezeu, sub care stă această comunitate curat externă și curat naturală, este numai un postulat al rațiunii practice. Venerațiunea lui Dumnezeu stă după el exclusiv în îndeplinirea datorințelor noastre morale, între cari adorațiunea, care este esența cultului catolic, îi este cu totul necunoscută. Viața viitoare în apropierea lui Dumnezeu nu este un fapt care să se poată demonstra cu mintea, ci, și ea numai un postulat al rațiunii practice: Ea stă într'o fericire curat naturală, care în fond nu are nimic de a face cu Dumnezeu și care în sine este destul de imperfectă. Calea la această fericire este observarea legii morale cu mijlocirea imperativului categoric: „Lucrează așa fel, ca maxima voinței tale să poată servi totdeauna ca principiu pentru o legislațiune universală”. Cu aceasta Kant exprimă autonomia voinței umane, sau cu alte cuvinte: că legea morală este fătul voinței fără nici o considerare la Dumnezeu și că ea trebuie să fie, observată, fără considerare la acesta, prin mijlocirea voinței autonome a omului.

Chiar și sufletul, care în doctrina catolică a credinței, moralei și a grației are o parte atât de însemnată, nu se poate demonstra după Kant cu mintea, ci și el este admis numai ca un postulat al rațiunii practice.

Cărmuirea, sfințirea și beatificarea sufletului omnesc prin mijlocirea bisericii și a unui

Art. 28.—Mitropoliile și episcopiile, precum și capii tuturor cultelor, trimit ministerului de război (inspectoratul clerului militar) în cursul unei luni a fiecărui an, tabelele nominale de toți preoții eparhiilor respective, completate cu modificările ivite în cursul anului precedent prin decese și noi hirotonii sau mutări.

Art. 29.—Preoții din cadrele de rezervă vor fi asimilați la mobilizare gradului de căpitan, iar cei proveniți din activitate își vor păstra gradul avut în momentul ieșirii din cadrele active.

Preoții de rezervă se vor bucura, pe timpul concentrării și mobilizării armatei, de toate drepturile și prerogativele acordate preoților activi cu grade egale, ei vor fi înscrși ca și ofițeri de rezervă în cotroalele ministerului de război (serviciul personalului) și în controalele cercurilor de recrutare pe teritoriul cărora se găsesc.

Art. 43.—Episcopul clerului militar are aceleași drepturi și îndatoriri spirituale ca toți episcopii țării și le va exercita numai asupra preoților de rit greco-oriental.

El are în subordine pe toți preoții militari activi și de rezervă de orice rit. Are obligațiunea de a observa aplicarea dispozițiilor legii clerului mirean și militar și regulamentelor lor, luând măsurile ce le va crede de cuviință pentru satisfacerea nevoilor confesionale și dezvoltarea sentimentului religios în armată.

Art. 44.—Preoții militari activi ai tuturor celorlalte rituri, recunoscute de Stat, depind, din punct de vedere spiritual, de șefii religioși ai riturilor lor.

Art. 48.—Preoții de toate confesiunile, cari au servit ca preoți militari activi în fostele armate austro-ungare și ruse și cari au devenit cetățeni români, pot fi primiți în armata română în urma cererii lor cu gradul și vechimea dobândită în armatele cari au servit.

Primirea acestor preoți se va face prin înalt decret, după normele stabilite pentru ofițerii activi și de rezervă proveniți din fostele armate austro-ungare și ruse.

Revistă bisericească.

Ultimul cercular al eparhiei noastre ortodoxe are în frunte un duios cuvânt în amintirea fostului vicar general al eparhiei, *regretatul arhieru Dr. Florian Stan.*

Se anunță din Roma, că în ziua Înălțării Domnului (29 Maiu c.) Papa ar fi aprobat bulla, prin care se face *publicarea solemnă a anului jubilar 1925.* Afară de considerații generale pentru credincioși, ea conține și câteva importante declarații politice, precum și un nou îndemn pentru unirea bisericilor pe cari discordia seculară le-a imprăștiat. În legătură cu acesta se accentuează nădejdea, că pe urma tratativelor foarte înaintate dintre biserica Romei și biserica anglicană, curând după anul sfânt se va ajunge la revenirea acestei biserici la comunitatea de credință cu Roma papală. — În numărul viitor vom reveni mai pe larg asupra acestui important document papal.

Contrar știrilor lansate în timpul din urmă și înregistrate cu atâta satisfacție din partea tuturor organelor de publicitate ale ortodoxismului, d. C. Banu, fostul ministru al cultelor, a plecat Joia trecută la Roma pentru a continua acolo — cu depline puteri — *tratativele asupra concordatului României cu sf. Scaun.* La insistențele guvernului nostru, secretarul de stat al Vaticanului, Cardinalul Gasparri a răspuns, că Vaticanul acceptă baza discuțiilor stabilită la București cu Monseñiorul Dolci, și astfel călătoria la Roma a putut să se facă. Dl Banu a plecat însoțit de pâr. Dr. Zenovie Păclășanu, director general în ministerul cultelor, și această delegație va fi complectată la Roma cu d. Pennescu, ministrul nostru la Vatican. — Gazetele cred a cunoaște și anumite principii, asupra cărora s'ar fi convenit, lucruri cari nu ni-se par a avea destul temei. Deocamdată nu ne ocupăm deci de ele.

Dintr'un raport amănunțit al *reuniunii eparhiale de misiuni dela Oradea-mare* reținem, că în Paresimile acestui an membrii

reuniunii au ținut misiuni populare în următoarele parohii: Sântandreu (30 Martie—2 Aprilie), Boroză, Ghereușa și Vașad (6—9 Aprilie), Vintiri, Tiream și Vezend (13—16 Aprilie. — Pretutindeni ele au avut cele mai bune rezultate, și de aceea Ordinariatul eparhial îndeamnă în ultimul său cercular pe toți preoții să contribuie din răspuțeri la înflorirea acestei reuniuni deosebit de importante pentru zilele noastre.

Deschiderea Sesiunii ordinare a Sinodului bisericii ortodoxe dela noi, care era să se facă Lunia trecută s'a amânat, din cauza serbărilor Astrei, pe Lunia viitoare. Intre obiectele ce se vor pune în discuție este la locul întâiu chestia atât de mult trăgănată a reorganizării bisericii ortodoxe.

Știri mărunte.

Personale. Sâmbăta și Dumineca trecută au fost oaspeții Blajului nostru pâr. *Quernard Gervais*, generalul Assumptioniștilor din Roma, și pâr. *Saturnin*, provincialul din Constantinopol al aceluiaș ord.

Universitatea populară dela Vălenii de munte. Pentru a zece oră se vor deschide la 15 Iulie c. cursurile universității populare dela Vălenii de munte, continuând vechea tradiție a unei școli libere de cultură națională, așa cum numai d. N. Iorga știe s'o facă. Cursurile se vor ținea până la 15 August, având o întreită direcție: ciclul cultural, ciclul științific și ciclul economic, angajându-se ca conferențieri pentru fiecare puteri din cele mai probate. Inscriserile se fac până la data începerii. — În ce privește organizarea vieții la Vălenii, »Asociația Cursiștilor« întemeiată anul trecut va lua toate măsurile pentru ca toți vizitatorii să se poată bucura de cele mai bune condiții de traiu. S'a obținut și o reducere de 75% pe căile ferate. Pentru înscriere este a se adresa dlui Ilie Ardeleanu la Liga culturală (str. Banu Mărăcina 1), ori dlui Ioan Dianescu la redacția »Neamul Românesc« în București.

Locale. Măine, Dumineca sf. Părinți dela Nicea, va predica în catedrală Reverendul *Augustin Popa*, profesor la Academia de teologie.

— *Comemorarea eroilor* din Joia trecută (ziua Înălțării Dlui) s'a făcut și de astădată în cadrul unor frumoase serbări. După liturghia solemnă din catedrală, pontificată de pâr. mitropolit Vasile, toate școlile, în frunte cu publicul blăjan, au ieșit în cimitirul parohial, în mijlocul căruia orfanii dela »Ateliere« ridicaseră o mare cruce neagră, purtând duioasa inscripție: »Părinților noștri — orfanii de războiu«. Parohul Blajului a binecuvântat această cruce, făcând apoi slujba obișnuită pomenirii eroilor morți. Cuvântul ocazional l-a ținut cu mult avânt pâr. Iuliu Maior, profesor la liceul de băeți. A vorbit și directorul Augustin Caliani, insistând asupra momentului particular al acestei serbări (crucea orfanilor).

— Un număr de circa 150 *ingineri a vizitat Dumineca trecută Blajul nostru*, încheind excursia lor de studii ingineresti pela uzinele mai însemnate (Uioara, Hunedoara ș. a.) cu vizitarea acestei »Uzine a sufletelor«, cum atât de frumos a numit-o președintele Stratilescu. Li-s'a făcut o primire din cele mai frumoase, arătându-li-se comorile neprețuite ale Blajului și oferindu-li-se un copios banchet în sala de gimnastică a liceului de băeți.

— În cinstea înălților oaspeți din ordul assumptionist s'a aranjat Dumineca trecută un *matineu școlar* bine reușit, repetându-se părți din programul serbărilor dela 3/15 Maiu. În preziua s'a servit în grădina mitropolitană un

Cereți pretutindenea „UNIREA“

sacerdoțiu instituit de Dumnezeu, sunt un torment particular pentru filosoful din Königsberg. În cartea sa „Religiunea între marginile raționii pure“, Kant zice: „Sacerdoțiu este deci constituția unei biserici întrucât în ea stăpânește un fetișism, pururi prezent acolo, unde nu principii de morală, ci porunci statutare, regule de credință și ceremonii formează temelul și esența bisericii ineseși“.

Adeseori Kant este definit ca „filosoful protestantismului“. Caracteristica aceasta este aplicabilă la protestantismul ortodox, întrucât principiul fundamental al acestuia este într-adevăr chiar subiectivismul care inspiră filosofia kantiană. Protestantul consideră ca un avantaj al confesiunii sale de-a fi liber de dogme, liber de un învățământ bisericesc, liber de un sacerdoțiu care l-ar putea obliga în numele lui Cristos, liber în formularea subiectivă a principiilor sale religioase. Aici avem deci într-adevăr spirit din spiritul lui Kant, care în a sa epocă a cunoștinței nu numai apăra drepturile averane ale subiectului, ci în filosofia sa religioasă investeste chiar cu forme filosofice această concepție protestantă, cercând a o apăra cu un aparat filosofic.

Și mai mult este însă Kant filosoful protestantismului liberal, care prevalează azi între curentele protestante. Dupăcum apare din vorbirea: „Religiunea între marginile raționii pure“, întreaga filosofia lui Kant e ca și un compendiu al teologiei protestante liberale

din zilele noastre. Pentru că Kant este într-adevăr un precursor și un pioner.

Data fiind, marea influență alui Kant asupra întregii gândiri moderne, trebuie să deplângem sincer profunda și completa sa opoziție față de biserica Romei. Dar de altă parte trebuie să spunem de nou, ca biserică trebuie să combată cu toată hotărârea și din toate puterile sistemul lui Kant. De aceea enciclica „Pascendi“ alui Pius al X-lea a împlinit o sfântă datorință, fiindcă erorile moderniste condamnate într'ansa, sunt în mare parte produse ale spiritului kantian.

Biserica a împlinit deci o misiune a adevărului, promovând cu atâta tărie și energie, cu deosebire la candidații de preoție, studiul filosofiei aristotelico-școlastice, impunând științei catolice datorința de-a desvolta această filosofie în chip organic, potrivit nevoilor timpurilor înaintate și a indicațiilor neoșcolastice.

Singur filosofia școlastică se poate opune cu eficacitate efectelor funeste ale kantianismului. Și noi trebuie să fim în chip particular mulțumitori Pontificelui acum domnitor, Pius al XI-lea, care în calitate de bărbat de știință și de măestru al adevărului a ridicat mai de multeori cuvântul său autoritativ în favorul filosofiei școlastice și în lauda sfântului Thoma de Aquino.

ceaiu de către cercul româno-francez, iar Dumineca li-s'a oferit un prânz la mitropolie.

Numărul jubilar al „Revistei economice“. La împlinirea alor 25 ani de existență (1898—1923), „Revista Economică“ atât de bine cunoscută în cercurile cărturării noastre din Ardeal, a scos un frumos număr jubilar, un adevărat volum de peste 200 pagini, care este o reală contribuție la cunoașterea trecutului economic al Ardealului românesc. Alături de o întreagă serie de articole foarte prețioase, semnate de bărbaii cei mai bine meritați pe acest teren, ca Ion I. Lăpedatu, Dominic Rațiu, Constantin Popp, Vasile Vlaicu și alții, ni-se dă în el și „Un conspect al comercianților, industrieșilor, meserieșilor și altor profesioniști români“ dela noi, un lucru de cel mai mare folos pentru mișcarea economică, de azi și de mâine, a neamului nostru din aceste părți. — Broșura, care se vinde cu 60 Lei ar trebui să nu lipsească de pe masa nici unui cărturar român.

Congresul femeilor române se va ține anul acesta în Baia-mare în zilele de 15—17 Iunie (Rusalii). Ca totdeauna, el va fi și de astădată o frumoasă manifestare românească — deosebit de prețioasă pentru regiunea Băii-mari, situată în mijlocul unei populații, în mare parte minoritare —, contribuind în aceeași vreme și la soluționarea diferitelor probleme cari agită lumea femească a țării. Deosebită importanță se dă faptului, că acesta e primul congres de când societățile de femei din Bucovina și Moldova au aderat și ele la marea „Uniune a femeilor române din România-mare“. Afară de ședințele congresului, programul prevede o întreagă serie de serbări culturale (reprezentare teatrală, conduct etnografic ș. a.), la a căror bunăreșită se lucrează din greu din partea reuniunii locale conduse de dna Marta Iepure. Delegetele diferitelor reuniuni (cel mult câte 4) sunt rugate a se anunța cât mai curând pentru a și putea primi biletele pentru călătoria cu reducere.

Concurs. P. V. Ordinariat de Gherla, publică, cu terminul de 30 Iunie, concurs la parohiile *Groși* (prot. Baia-mare) și *Satul nou de sus* (prot. Baia-spie).

— P. V. Ordinariat de Oradea-mare publică, cu terminul de 15 Iulie c., concurs la parohia *Ghenciu* (prot. Carăii-mari).

Telefonul „Unirii“.

Dr. L. Satu-mara. Mulțumim pentru corespondența care desvălește noi amănunte de preț din frumoasa mișcare a credincioșilor noștri de acolo. Le vom utiliza îndatăce spațiul ne va permite.

M. Sibiu. De fapt, editorialistului dela semioficiosul Dvoastră, botezat de curând în apele turburi ale ortodoxiei clujene, îi merge prost de tot. Prins cu ocaua cea mică asupra falșului formidabil cu cele 10,000 suflete ce ar fi trecut la ortodoxie în Nordul Ardealului, tace chitic și... nu-și mai deschide gura sa. Iar acum, dupăce plecarea d-lui Banu la Roma în vedere încheerii concordatului este un fapt împlinit, probabil, va amuți de tot. Dar pentruca și cetitorii noștri să cunoască motivul care ne îndeamnă să credem aceasta, iată le desvălim taina: Sub titlul „Pentruce au amuțit tratativele pentru încheierea unui concordat?“ vajnicul needitorialist scria următoarele: „Ortodoxia română, fără să se opintească, a răsturnat toate combinațiile vrăjmașilor (!), prin un singur protest lipsit de orice enervare și agitație, și planurile cu încheierea concordatului au amuțit“. Or, lucrul stând puțin altfel, și începând „planurile (vorba vine!) să grăiască de nou și, se pare, definitiv, este absolut indicat să amuțescă, în schimb, acela care „pește“ fiind nu trebuia să încerce nici când a grăi.

Dr. B. Cluj. Ne bucurăm și noi din tot sufletul pentru izbândă atât de frumoasă, la care s'a ajuns pe urma intervenției părintești a sf. Scaun al Romei. Actele n'au sosit încă la Blaj și de aceea ne rezervăm a ne ocupa mai amănunțit de chestiune în numărul proxim. Lucrul se știe și în București, pela ministerul de externe, așa că nu mai e nici un motiv, ca el să fie tănuț.

G. Rodna nouă. Din considerante ușor de înțeles nu putem publica scrisoarea deschisă pe care ne-ați trimis-o. Am comunicat însă cuprinsul ei celor interesați și să sperăm că va avea efectul dorit.

R. Firminiș. Vă rugăm să ne scrieți mai explicit, fiindcă așa cum sunt prea puțini ar putea înțelege reflexiile Dvoastre.

M. Lăpușul unghuresc. Suma trimisă am primit-o.

CLOPOTE

Și obiecte bisericești fără bani,
garantate

pentru 50 ani

găsiți numai la:
prima fabrică
de clopote din
România mare

Frații D. W. Popescu & Comp.

Strada Ioan Maiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 32—52

Furnizorii Curții Regale și al sfintelor
mitropolii, episcopii și biserici din Re-
: : : : mânia întreagă. : : : :

O casă de vânzare.

O casă în stare bună cu 2 odăi,
1 cămară, culină de vară, șopru
ș. a. se vinde din mână liberă.

A se adresa la Gheorghe Roșca,
„Plugarul“ în Blaj. (31) 2-3.

„Unirea“

Nu-i iertat să lipsească de
pe masa nimănui.

Abonamente se pot
face oricând!

CUM NE CURATIM SANGELE SI NE INTARIM TRUPUL

BROȘURĂ F. INTERESANTĂ. NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI
O CASĂ. GRATUIT CONTRA SUMEI DE 1 LEU PENTRU PORTO
CEREȚI LA. FARMACIA VOREL DIN PIATRA-N

CUM NE VINDECAM DE REUMATISM SI GUTA

BROȘURĂ F. INTERESANTĂ. NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI
O CASĂ. GRATUIT CONTRA SUMEI DE 1 LEU PENTRU PORTO
CEREȚI LA. FARMACIA VOREL DIN PIATRA-N

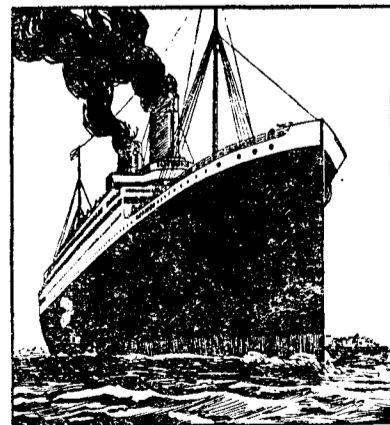
THE ROYAL MAIL LINE

FONDATA IN ANUL 1839.

Celea mai nouă și moderne vapoare cu trei și patru elici.

CANADA in și AMERICA

Vaporul
„ORKA“
pleacă în
Halifax
Canada
din Cher-
bourg în 3
Iunie
1924.

Vaporul
„Orduna“
pleacă în
Halifax
Canada
din Ham-
burg Cher-
bourg în 13
Mai 1924.

Călătorește comod și cu vapoare luxoase, rapide, cine merge în
*Brazilia, Argentina, Uruguay, Peru, Chile, Cuba, Africa
de sud și Apusană etc. etc.*

(81) 33—50

În fiecare săptămână pornesc vapoare din
*Hamburg, Southampton, Liverpool,
Cherbourg, La-Rochelle-Pa-Lice.*

Cereți deslușiri cu încredințare pentru viza pașapoartelor sau altor formalități dela
„Compania Tranzit“ București, Calea Griviței 153. Sucursala Timișoara, Hotel Coroana.
Bani trimiși din America, Canada și Argentina îi aveți în timp de 8 zile fără nici un onorar.